

Chubar M. M.

Khmelnyskiy National University

THE BASIC CHARACTERISTICS OF PODOLSK ECONOMIC REGION SEWING COMPANIES MERCHANDISE EXPORTING STRATEGY

Summary

In this work the author reveals the perspective export strategy for Podillia economic region domestic garment industry enterprises products on the markets of WTO and EU member states. The author shows the existing conditions for the external economic activity development of the Podolsk economic region domestic garment industry enterprises, offers his own algorithm of the two-stage export strategy for the region garment industry enterprises entrance to the prospective markets of WTO and EU member states, he proves the EU member states marketability for the domestic garment industry products. In the end of the article the regional enterprises perspective export strategy core consolidated characteristics are presented by the author.
Key words: export potential, export strategy, export of clothes, tolling, manufacturing outsourcing, Podolsk economic region.

УДК 338.43

Штогринець Н. В.

Буковинський університет

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У ГІРСЬКІЙ ЗОНІ КАРПАТ

Висвітлено теоретичні питання соціально-економічних умов розвитку сільського господарства у гірській зоні Карпат, які тісно переплітаються з проблемами розвитку села. Показано провідні чинники суперечливості в сільському господарстві, складні соціально-політичні та поведінкові аспекти.

Ключові слова: зона Карпат, сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства, господарства населення, врівноважений розвиток.

Постановка проблеми. Гірський регіон небезпідставно відносять до слабозвинутих з огляду на низький рівень урбанізації, низький потенціал підприємництва за відносно низького рівня економічного розвитку і високого рівня безробіття. Для території Українських Карпат характерними є складні структурні проблеми, зокрема у сфері економічного розвитку, ринку праці, соціального становища населення, екології та природокористування. Така слабка конкурентна позиція гірського регіону потребує активізації розвитку підприємства, що може стати тут одним із основних чинників регіонального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам ведення сільського господарства в горах і використання в сільськогосподарських цілях гірських територій за часів трансформації в економічній науці не відводили належної уваги. Окремі проблеми щодо розвитку сільського господарства в горах у контексті гірської регіональної політики розглянуті в працях А. Балян, В. Кравціва, М. Лендела, В. Мікловди, С. Попа, М. Долішнього, Ю. Стадницького. Питанням форм господарювання в сільському господарстві присвячені праці В. Андрійчука, В. Амбросова, О. Амосова, І. Баланюка, С. Белей, П. Березівського, В. Борщевського, К. Васківської, Ю. Губені, С. Дем'яненко, В. Липчука, Ю. Лупенка, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, Т. Осташко, П. Саблука, Г. Черевка. Учені обґрунтували загальні методичні підходи та практичні рекомендації щодо сутності, параметрів і перспектив функціонування різних форм господарювання в сільському господарстві.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В аграрному виробництві гірської зони Карпат нагромадилася низка проблем, які

потребують вирішення. Поглиблення економічної кризи в сільському господарстві, повне банкрутство сільськогосподарських підприємств, регресивні процеси в господарствах населення, складні соціально-політичні процеси та поведінка горян призводять до занепаду зазначеної галузі. Згорання сільськогосподарського виробництва в гірському селі, значне погіршення соціально-економічної ситуації є наслідком тривалої необдумані аграрної політики щодо гірського сільського господарства та розвитку регіону загалом.

Трансформація ресурсів і виробництва в процесі реформування економіки спричинила не тільки погіршення аграрної структури регіону, а й сформувала сукупність соціально-економічних проблем його розвитку і, відповідно, потребу в нових поглядах і підходах до розвитку гірського сільського господарства. Одним із ключових елементів розвитку аграрного сектора гірської економіки стала необхідність його подальшої структуризації з врахуванням доцільності функціонування різних форм господарювання в сільському господарстві.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є обґрунтування теоретичних і методичних засад дослідження сутності та розвитку форм господарювання в гірському сільському господарстві та встановлення основних тенденцій і закономірностей розвитку форм господарювання в сільському господарстві гірської зони Карпат.

Виклад основного матеріалу. Місцевий розвиток розглядається як процес змін або переходу до досконалішого стану в локальному вимірі. Він характеризує внутрішні зміни територіальної одиниці, в результаті чого настає збагачення елементів її структури, а також їх взаємовідносин. Він означає тривале зростання рівня життя місцевого

населення та економічного потенціалу в масштабі територіальної одиниці.

Зазначене вказує на те, що місцевий розвиток є дуже складним процесом. Стан місцевого розвитку можна визначити (ідентифікувати) в п'яти основних сферах: соціально-культурній, природній (середовищній), інфраструктурній, виробничій і просторовій.

Гірські райони належать до периферійних, оскільки мають не вигідне географічне розташування, пов'язані з труднощами комунікаційної доступності, віддаленістю від головних ринків і слабо пов'язані з центром. Ці території характеризуються меншою мірою економічними, культурними, політичними та іншими явищами порівняно з центральними регіонами. Водночас розвиток гірських районів залежить від центральних районів у різних шкалах (національній, континентальній, глобальній).

Сукупність таких проблем, як примітивна господарська структура, подальша технологічна відсталість, низька якість людського капіталу, слабкий розвиток соціальної та інституційної інфраструктури призвела до соціально-економічного занедбаня району, частки суспільства, що там проживає.

Відповідно до прийнятих засад дослідження, зокрема відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні», до гірської зони належать території, де 50% земель знаходиться на висоті понад 400 м над рівнем моря і відповідає іншим критеріям [4].

До гірської зони Львівській області належать території населених пунктів і поза ними в чотирьох районах: повністю Сколівського і Турківського та частково Дрогобицького і Старосамбірського районів.

Гірська зона Карпат складає 381,6 тис. га землі і займає 17,5% території Львівської області. Основна її частка сконцентрована в Турківському і Сколівському районах. Проте сільськогосподарські угіддя становлять лише 9,5% угідь в області, з яких 37,2% розміщені у Турківському та 30,4% – у Сколівському районах. Гірська зона характеризується значною площею лісів, які тут займають 36,1% від усієї залісненої території області, при цьому з них 15,6% розміщені у Сколівському районі.

На території гірської зони проживає понад 102 тис. осіб. Частка населення досліджуваного регіону в загальній кількості населення області складає 10,2%, з яких понад 40% проживає в Турківському районі. Частка сільського населення

складає понад 75%, густина населення – 58,5 осіб на 1 км² і є майже удвічі меншою проти середньої в області.

Територія досліджуваної зони достатньо диференційована, передусім вертикально, що не дає змоги її досліджувати як єдиний масив, а потребує конкретизації стосовно особливостей висотних поясів. Для детальнішого дослідження та оцінки земельних угідь суто гірської зони вивчимо її розподіл за групами за висотою над рівнем моря у розрізі сільських рад (табл. 1).

Основна частка загальної площі земель розташована у найбільш низинній групі (до 500 м над рівнем моря – 32,6% всіх земель). Із зростанням висоти на наступні 100 м абсолютна і відносна площа земель зменшується. Такий розподіл пов'язаний передусім із тим, що у відповідних групах за висотою над рівнем моря є менша кількість сільських рад, а отже, й площі земельних угідь зменшуються. У цьому плані характерним є адміністративний поділ за висотою. Зокрема, всі землі Дрогобицького і за незначним винятком Старосамбірського районів належать до найнижчого висотного поясу. Натомість землі Сколівського і частково Старосамбірського й Турківського районів формують висотний пояс від 500 до 600 м над рівнем моря. Два найвищі вертикальні пояси охоплюють переважно землі Турківського району.

Характерною й достатньо передбачуваною особливістю розподілу земель є зміна структури земель, придатних до сільськогосподарського використання. Із зростанням висоти над рівнем моря частка їх і особливо цінних земель скорочується. Зокрема, в четвертому вертикальному поясі розташовано 7,4% всіх сільськогосподарських угідь зони та лише 5,0% рілля. Площі земель, які вкриті лісами та чагарниками із загальної площі земель гірської зони за групами сформували таку структуру: до 500 м – 24,0%; 500-600 м – 34,2%; 600-700 м – 28,1% та понад 700 м н.р.м. – 13,7%. Такі відмінності в розподілі земель між вертикальними поясами з врахуванням і різних кліматичних умов створюють достатньо відмінні передумови ведення та організації тут сільського господарства.

Важливим є й те, що сільськогосподарські землі гірської зони є менш придатними для обробітку та менш продуктивними, а також відрізняються залежно від висоти розміщення, свідченням чого є різна їх грошова оцінка.

Середня вартість (з урахуванням коефіцієнтів індексації) одного гектара сільськогосподар-

Таблиця 1

Розподіл земельних угідь за вертикальними поясами у гірській зоні Карпат Львівської області (2011 р.), %*

Показник	Висота над рівнем моря, м				Разом
	до 500	501-600	601-700	понад 700	
Загальна площа земель	<u>32,6</u> 100,0**	<u>31,5</u> 100,0	<u>25,3</u> 100,0	<u>10,6</u> 100,0	<u>100,0</u> 100,0
Площа сільськогосподарських земель	<u>40,5</u> 32,9	<u>29,6</u> 21,9	<u>22,3</u> 20,5	<u>7,6</u> 19,8	<u>100,0</u> 25,1
у т.ч. сільськогосподарські угіддя	<u>40,7</u> 24,1	<u>29,7</u> 22,3	<u>22,2</u> 18,7	<u>7,4</u> 16,4	<u>100,0</u> 22,8
з них: рілля	<u>66,5</u> 18,6	<u>22,0</u> 14,0	<u>16,5</u> 12,5	<u>5,0</u> 10,9	<u>100,0</u> 14,4
Землі вкриті лісами та чагарниками	<u>24,0</u> 35,0	<u>34,2</u> 33,0	<u>28,1</u> 50,6	<u>13,7</u> 35,7	<u>100,0</u> 35,7

* Джерело: розраховано за даними форми № 6-зем.

** У знаменнику частка в структурі загальної земельної площі

ських угідь в області становить 8905,60 грн, ріллі – 17762,29 грн. При цьому в усіх районах, що представляють гірську зону, якість земель значно нижча, особливо в Турківському та Сколівському районах. У двох інших районах, значна територія яких розташована в передгірській зоні, якість земель є вищою, тобто з висотою вона погіршується. Особливо це стосується орних земель. Значно вартіснішими з погляду оцінки є природні кормові угіддя (в Турківському районі майже удвічі цінніші). Це, з одного боку, вказує на потреби і кращі передумови розвитку тут тваринництва, а з іншого – ускладнює (збільшує вартість) переведення цих земель в інші види (зміна цільового використання). Очевидними є й помилки (недоліки) в оцінці земель, оскільки пасовища Дрогобицького району оцінені значно вище порівняно зі середніми в області.

Викликає сумнів й таке. За 2009-2012 роки внаслідок індексації грошова оцінка ріллі загалом у Львівській області була збільшена на 85,9% (з 9555,25 грн/га до 17762,29 грн/га), а природних кормових угідь – на 5,9%. Структурні особливості гірського регіону зумовили, що вартість одного гектара сільськогосподарських угідь у досліджуваному регіоні загалом є нижчою, відповідно й цінність земель і можливості проведення трансакцій з впровадженням закону є простішими, що, однак, може означати в майбутньому виведення цих земель із сільськогосподарського обороту.

За винятком природно-географічних умов, які є відносно сталими, інші підлягають суттєвим змінам, а їх напрями і темпи залежать від актуально сформованої економічної і соціальної ситуації в регіоні. Показники економічного розвитку гірських територій кількарядово поступаються середнім у регіоні та країні. Це зумовлено ускладненими умовами господарювання в гірських місцевостях і звуженою секторально-галузевою структурою економіки, низьким розвитком транспортної та інженерної інфраструктури, відсутністю дієвих інструментів державної підтримки розвитку господарства у гірських регіонах, котре переважно має усі ознаки репресивності [1, с. 18].

Важливим соціально-економічним показником розвитку будь-якого регіону є зайнятість населення.

Чим вища частка зайнятого населення, тим більша кількість людей виконує певну роботу, отримує дохід, а відповідно й підвищує показники розвитку регіону (табл. 2).

Із усього зайнятого населення гірської зони найбільша його частка (46,4%) припадає на найнижчий вертикальний пояс. Частка працюючих в сільському господарстві складає 43,0% всіх зайнятих. Така висока зайнятість у цій галузі свідчить про те, що продуктивність праці тут значно нижча порівняно з іншими регіонами Львівської області.

Характерною залежністю є зростання частки зайнятих у сільському господарстві зі зростанням висотності знаходження території. Достатньо чітко це проявляється у третьому вертикальному поясі, де в сільському господарстві зайнято майже дві третини активного населення. Однак у найвищих місцевостях сільське господарство слабше розвинуте, а частка зайнятих тут складає лише 37 відсотків. Це дає змогу дійти висновку, що найбільш затребуваним сільське господарство є в місцевостях із висотою 500-700 м над рівнем моря. У низинних районах зони населення переважно рівномірно зайняте в усіх сферах, особливо в будівництві, що характеризує перспективність розвитку цього поясу. Натомість найвище в горах значна частка населення зайнята переважно на транспорті, зазвичай залізничному, що традиційно характерне для гірського регіону загалом.

Певний інтерес становить і оцінка зайнятості населення гірської зони стосовно видів діяльності. Так, зі зростанням висоти розміщення населених пунктів збільшується частка зайнятого населення в органах самоврядування та інших видах діяльності. Проте зменшується частка населення, зайнятого підприємницькою діяльністю та у соціальній сфері, які частково пов'язані між собою. Це дає підстави говорити про те, що зі зростанням висоти розміщення населених пунктів, а також віддаленості від більших центрів і ринків скорочується кількість видів підприємницької діяльності, якими можна було б займатися, та робить їх економічно неефективними.

Оскільки не все працездатне населення може працевлаштуватися у сільських населених пунктах

Таблиця 2

Структурний розподіл зайнятості сільського населення за сферами діяльності у гірській зоні Львівської області (2011 р.), %*

Показник	Група сільських рад за висотою над рівнем моря, м				Разом
	до 500	500-600	600-700	понад 700	
Зайняте населення, всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
У т. ч.: сільське господарство	31,5	48,1	64,6	37,0	43,0
лісове господарство	12,6	10,4	4,0	10,9	8,7
промисловість	3,1	3,2	0,2	1,3	1,7
будівництво	14,3	1,8	0,8	0,6	5,6
транспорт, пошта та зв'язок	5,3	7,9	6,5	21,3	9,5
оптова і роздрібна торгівля, готелі та сфера громадського харчування	10,5	8,0	4,3	4,9	7,3
дитячі дошкільні заклади, освіта	10,8	8,3	11,7	15,3	12,8
охорона здоров'я та соціальна допомога	8,5	8,4	5,4	5,0	7,4
культура (клуби, бібліотеки тощо)	2,2	3,2	1,9	2,5	2,5
інші	1,2	0,7	0,6	1,2	1,6

*Джерело: розраховано за даними паспортів сільських населених пунктів

тах гірської зони, що пов'язано з недостатньою кількістю робочих місць, воно змушене шукати місця праці деінде за межами села, тобто відбувається трудова міграція.

У більшості гірських сіл до чинників, які сприяють їх місцевому розвитку, можна віднести: нижчі, як у містах, ціни земельних ділянок (у гірській зоні це не справляється завжди), меншу вартість будівель для малих і середніх фірм, нижчу вартість праці, корисні умови природного середовища, сприятливі до рекреації і туризму, санаторно-природних послуг, політика підтримки багатofункціонального розвитку сільських територій (низьковідсоткові кредити, податкові пільги тощо), діяльність місцевих лідерів, інституцій, суспільних і приватних, інноваційних і дорадчих осередків.

Виходячи з перелічених чинників стимулювання розвитку гірської зони, які необхідно впроваджувати, на сьогодні все-таки вона залишається депресивною зоною, зі значним дефіцитом робочих місць. Для виживання та утримання сім'ї єдиним способом тривалий час було ведення особистого підсобного господарства. Однак небезпідставно в економічній літературі, передусім світовій, все частіше наголошується, що теорії сімейного господарства стають все менш придатними [5, с. 28]. Важливим показником розвитку будь-якого регіону є розмір інвестицій. У гірській зоні, особливо у Сколівському районі, він значно менший на одну особу, ніж в області загалом. Особливо це стосується іноземних інвестицій.

Особливою в гірській зоні є соціально-демографічна ситуація (табл. 3).

Характерною ознакою розвитку підприємництва в регіоні є кількість малих підприємств на певну кількість населення. Розвиток малого підприємництва забезпечує стабільний прибуток його власників, формує середній клас у суспільстві. Поширення малого підприємництва є невід'ємним чинником розбудови економіки.

Із 2000 до 2011 року кількість малих підприємств на 10 тис. осіб населення в області зросла на 15,7%, а водночас у гірській зоні – зменшилася на 23,1%. При цьому малих підприємств у гірській зоні порівняно з областю у 2000 році було 51,0%, а вже у 2011 році – 33,9%. Ситуація показує занепад малого підприємництва гірської зони і, відповідно призводить до зменшення доходів її населення.

Таблиця 3
Соціально-демографічна характеристика гірської зони Карпат Львівської області, 2011 р.*

Показник	Львівська область	У тому числі райони	
		Турківський	Сколівський
Частка сільського населення, %	39,3	83,1	72,6
Густина населення, осіб	116,8	42,3	32
Частка осіб працездатного віку, %	60,8	57,1	55,1
Інвестиції в основний капітал у розрахунку на одну особу, тис. грн	3,78	2,93	0,75
Іноземні інвестиції у розрахунку на 1 особу, дол. США	47,3	0	0,2

*Джерело: розраховано за даними [3]

Найбільш значущим показником для працюючого населення є рівень заробітної плати, що відображає офіційні доходи осіб. У свою чергу рівень доходів впливає на витрати, а отже, й на купівлю товарів як першої необхідності, так й інших, що стимулює рух грошових коштів і розвиток регіону загалом. Тому важливим є порівняння середньомісячної заробітної плати певних сфер діяльності у досліджуваному регіоні й на рівні області.

Економічне зростання регіону, рівень доходів його жителів залежать передусім від працездатного населення. Проте не завжди, а швидше за все майже ніколи все працездатне населення не буде забезпечене роботою. Показник, який характеризує таку ситуацію, – це рівень зареєстрованого безробіття. Офіційне працевлаштування дає змогу працюючим отримувати офіційну заробітну плату, чесно сплачувати податки та соціальні внески. Для держави це добре тим, що до бюджету надходитиме більше коштів від сплачених податків і зменшаться витрати, пов'язані з виплатами по безробіттю.

Показник зареєстрованого безробіття у Львівській області та гірській зоні за досліджуваний період знизився на обох рівнях. Зокрема у Львівській області – із 4,0% у 2005 році до 1,7% у 2011 році, у гірській зоні – із 5,7 до 2,3%. Зниження цього показника показує покращання економічної ситуації на обох рівнях.

У загальному виробництві валової продукції сільського господарства області частка фермерських господарств залишається незначною (6,3%). Переважає виробництво (у вартісній оцінці) продукції тваринництва, яка у 2011 році становила 64,5% від загальних обсягів виробництва валової продукції фермерських господарств.

Проведене опитування голів сільських рад територіальних громад, які розміщені у гірській зоні Карпат Львівської області, засвідчили, що на цих територіях населення зазвичай вкрай погано забезпечене деякими послугами. Найгіршою у гірській зоні Карпат є можливість авторемонтного обслуговування і це при тому, що якість доріг і в горах є надзвичайно поганою. Незадовільно керівниками місцевих територіальних громад оцінено стан громадського харчування та побутового обслуговування. Найкраще, на їх думку, населення забезпечене освітою і роздрібною торгівлею. Гірська зона характеризується сприятливими умовами для розвитку туризму та відпочинку. Крім мережі готельних закладів та баз відпочинку, додатковою умовою для приваблення туристів є наявність мережі ресторанного господарства та мережі роздрібною торгівлі.

У досліджуваному регіоні мережа роздрібною торгівлі складає 9,9%, а мережа ресторанного господарства – 4,1% від аналогічних на рівні області. Вагомішу частку мережі роздрібною торгівлі та мережі ресторанного господарства у гірській зоні має Сколівський район – 71,6% та 85,0% відповідно. Попри більшу кількість населення Турківського району за даними показниками значно переважає Сколівський район, оскільки вимагає таку мережу роздрібною торгівлі та ресторанного господарства, що свідчить про високий рівень розвитку туризму [2, с. 69].

Поряд із розглянутими та проаналізованими вище показниками соціально-економічного стану гірської зони Карпат беззаперечно важливою з точки зору зрівноваженого розвитку та природних особливостей регіону є екологічна його характеристика (табл. 4).

Як бачимо, викиди шкідливих речовин в атмосферу стаціонарними джерелами забруднення на

**Викиди шкідливих речовин в атмосферу
стаціонарними джерелами забруднення у Львівській області***

Регіон	Рік					2011 р. до 2000 р., %
	2000	2005	2009	2010	2011	
У розрахунку на 1 км ² , т						
Львівська область	5	4,4	5,5	5,2	5,9	118,0
Гірська зона	0,1	0,1	0,3	0,3	0,2	зросли у 2 рази
У тому числі: Сколівський район	0,1	0,1	0,3	0,3	0,2	зросли у 2 рази
Турківський район	0	0	0	0	0	
Порівняно з областю, %	2,0	2,3	5,5	5,8	3,4	169,5
У розрахунку на 1 особу, кг						
Львівська область	40,1	37,2	47,4	44,4	50,9	126,9
Гірська зона	3	2,3	8,3	8,4	7,2	зросли у 2,4 р.
У тому числі: Сколівський район	3	2	8,2	8,4	7,2	зросли у 2,4 р.
Турківський район	0	0,3	0,1	0	0	
Порівняно з областю, %	7,5	6,2	17,5	18,9	14,1	189,1

*Джерело: розраховано за даними [3]

1 км² у Львівській області зросло у 2011 році порівняно з 2000 роком на 18,0%. Водночас у гірській зоні цей показник збільшився удвічі, проте складає лише 3,4% від середнього рівня в області у 2011 році. Викиди шкідливих речовин на одну особу в області зросло за досліджуваний період на 26,9%, а у гірській зоні – у 2,4 рази, що порівняно з показником на рівні області становить 14,1%. Екологічно найчистішим у гірській зоні та Львівській області є Турківський район. Значно кращі екологічні умови проживання разом із привабливим краєвидом створюють тут умови для диверсифікації діяльності господарюючих сільськогосподарських

суб'єктів, зокрема у сфері сільського зеленого туризму та виробництва екологічно чистої продукції.

Висновки і пропозиції. Отож, незважаючи на гірші соціальні показники у гірській зоні порівняно з показниками на рівні області, загалом є підстави стверджувати про окремі позитивні тенденції її розвитку в майбутньому. Враховуючи оцінку наявного стану земельних, трудових та інших ресурсів гірської зони Карпат Львівської області, можна вважати, що ці території мають значний потенціал для розвитку різних видів підприємницької діяльності, в тому числі й сільськогосподарського виробництва.

Список літератури:

1. Босенко А. В. Стратегія державного регулювання агропромислового комплексу / А. В. Босенко // Вісник Дніпропетровського університету. – 2011. – Вип.5 (4). – С. 17–24. – (Серія «Економіка»).
2. Липчук В. В. Агротуризм : організаційно-економічні засади розвитку / В. В. Липчук, Н. В. Липчук. – Львів : Сполом, 2008. – 158 с.
3. Львівська область : стат. щорічник за 2011 рік. – Львів : ГУСуЛО, 2012. – 288 с.
4. Про статус гірських населених пунктів в Україні : Закон України від 15.02.1995 № 56/95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/56/95-вр>.
5. Casson R. The Family Business / R. Casson, A. Errington. – Wallingford, 1993. – 304 p.

Штогринец Н. В.

Буковинский университет

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В ГОРНОЙ ЗОНЕ КАРПАТ

Резюме

Освещены теоретические вопросы социально-экономических условий развития сельского хозяйства в горной зоне Карпат, которые тесно переплетаются с проблемами развития села. Показаны ведущие факторы противоречивости в сельском хозяйстве, сложные социально-политические и поведенческие аспекты.

Ключевые слова: зона Карпат, сельскохозяйственные предприятия, фермерские хозяйства, хозяйства населения, уравновешенное развитие.

Shtogrynets N. V.

Bukovinian University

SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE IN THE MOUNTAINOUS AREA OF THE CARPATHIANS

Summary

The theoretical questions of socio-economic terms of development of agriculture are reflected in the mountain zone of Carpathians that closely interlace with the problems of development of village. Displaying the leading factors inconsistency in agriculture, complex socio-political and behavioral aspects.

Key words: Carpathian mountain, agricultural enterprise, farms, private farms, balanced development.